

Párizs, ellenfényben

Boris Lojkine 2024-es filmje (*Souleymane története, L'histoire de Souleymane*) műfaját tekintve viszonylag hosszú előzményt tudhat maga mögött. A dokumentumfilmésített játékfilm (docu-fiction) a maga angol *free cinema* és francia *cinéma vérité* gyökereivel sok szerző számára jelentett évtizedeken keresztül hozzáférést és filmnyelvet a szegényebb néprétegek problémáinak – valóságának - megragadására és megértés-kísérletekre. A hagyományos dokumentumfilmhez képest – természetéből adódóan – a narrativitás nagyobb szerephez jut, a dramaturgia felerősödik, ezzel is közelebb engedve a nézőt a fiktív mögött rejlő valós történetekhez. (Nálunk a szociológiai ok-nyomozó igénnyel fellépő Balázs Béla stúdiós és Budapesti Iskola-filmek rendezői az 1960-as évektől, de főleg a következő évtizedben fedezik fel ezt a műfajt, gondoljunk többek között Ember Judit, Gazdag Gyula, Schiffer Pál vagy Dárday István ilyen jellegű munkáira.)

A szegénység tematika napjaink Párizsában Lojkine filmjében a jó ideje napirenden lévő menekült-problematikával egészül ki. Az utóbbi évek menekülthullámai az addig rutinosnak tekinthető ex-kolonialista francia bevándorlási hivatalt is megterhelték és 2023-ban tovább szigorodtak a szabályok. Souleymane, a fiatal guineai bevándorló történetét úgy követhetjük nyomon két napon keresztül élete egyik legfontosabb megmérettetése előtt, hogy akaratlanul is (dehogyan akaratlanul, hiszen ezért ültünk be a moziba!) – a szoros kamera-követésnek, leginkább szűk plánoknak köszönhetően – részesei és szinte elszenvedői is leszünk a helyzeteknek, amikbe a fiú ebben a furcsa biciklis road movie-ban belekerül.

A főszereplő ételfutár, és a megmérettetés a két nap múlva esedékes meghallgatása a bevándorlási hivatalnál. Tehát eleve adott egy határidő-dramaturgia. A meghallgatáshoz papírokra van szüksége, meg egy hihető történetre, persze, nem ingyen ígéri neki. Egy munkásszállón lakik sokadmagával, a hivatalos segítségnyújtás maximális együttműködést és a szabályok betartását követeli tőlük. A történetet és a papírokat egy, már régebben ott élő honfitársa, Barry ígéri meg, tőle kap segítséget eladható – politikai menekült – identitás felépítésében, amivel majd megnyerheti a hatóságokat és ami elég nehezen megy a fiú fejébe, hiszen tőle ez a történet teljesen idegen. Az ehhez szükséges pénzt egy kölcsönkapott ételfutár-engedéllyel próbálja előteremteni, ingázik éttermek és megrendelők között és közben szünet nélkül akadályokba ütközik. Az afférok során széles spektrumon találkozhatunk emberi minőségekkel, attitűdökkel a legszeretetteljesebbtől a legelutasítóbbig. A fiók

tulajdonosa – eredetileg maga is hasonszórú figura, csak már az egzisztenciális lépcső néhány fokával feljebb – elég komoly sápot szed, és amikor fellép egy kellemetlenség, nemcsak a kifizetést tagadja meg, de fizikai bántalmazóként is fellép.

Souleymannak vannak barátai is, sőt, barátnője is Guineában, de a határidő ott lebeg a feje felett. Szorongását fokozza, hogy beteg édesanyja állapotáról sem kap otthonról megnyugtató híreket. A feszültségkeltés a filmben precíz, jól kidolgozott, minden fordulathoz jól felépített mozzanatok során jutunk el, egészen a tetőpontig, a bevándorlási hivatal munkatársával folytatott beszélgetésig. Kitűnő színészi játék gondoskodik arról, hogy a néző egy pillanatra se engedje el a történetet. A nagyrészt amatőr szereplőkön keresztül megelevenedik és érthető diskurzussá válik a tört franciaságú vagy francia-akármilyen keveredésű nyelvi kavalkád, amit a Párizsba érkező turista gyakran csak valamiféle egzotikumként figyel. A főszereplő, Abou Sangaré autentikus játéka kiemelkedő, alakításáért Cannes-ban díjat is kapott (a másik egy rendezői díj volt, amit elhoztak), és nehezen felejthető az OFPRA-hivatalnokot játszó Nina Meurisse profi, de visszafogott alakítása és arca, amikor a fiú sokszor hallott ál-története mögött felfejti bevándorlása valódi indítékait. A történet nyitott marad, és semmi sem erősíthetné jobban a valósággal való kapcsolatát, mint hogy Abou Sangaré a film bemutatójakor még várta a bevándorlási hivatal válaszát a saját kérelmére.

Lojkine szerzőtársa a forgatókönyv megírásakor Delphine Agut volt. Korábbi filmjei (*Hope*, 2014 és *Camille*, 2019) szintén kivívták a zsűri és a közönség elismerését Cannes-ban és Locarnóban, valószínűleg a Souleymane történeté-nek is lesz még utóélete, de addig és attól függetlenül is kitűnő lehetőség arra, hogy ha megnézzük, Párizs ne csak a szerelem és a fény városát jelentse számunkra, hanem meglássuk az árnyékban meghúzódó jelentős problémákat is.

Bancsik Ági